

Skonnert »Christian« af Thisted

AF ROBERT SVALGAARD

Blandt de skibe, som grosserer Chr. Jacobsen i Thisted var med til at indkøbe til byens handelsflåde, er skonnert "Christian", som var hjemmehørende i Thisted fra 1870 til 1877.

I efteråret 1869 afsluttede Jacobsen sammen med fuldmægtig Frederiksen og skibsfører P. Jensen kontrakt med skibsbygmester Lambert Bonnesen i Aalborg om køb af en skonnert på ca. 60 commercelæster (120 tons), som Bonnesen var i færd med at bygge på sit værft i Nyhavn i Aalborg. Prisen blev aftalt til 85 rigsdaler pr. ton, og da skibet senere blev opmålt til en totaldrægtighed på 121,53 tons, har købesummen ialt udgjort ca. 10.400 rigsdaler. At Chr. Jacobsen har været toneangivende i handelen ses af, at skibsbyggeren til toldvæsenet angiver ejeren af skibet som Chr. Jacobsen og medredere.

Arbejdet på værftet skred frem, og den 28. december 1869 var nybygningen så vidt fremme, at toldvæsenet kunne foretage første del af opmålingen. Den ene af de to toldassistenter, der foretog denne, var en tidligere "Thisted-tolder", Frantz Christopher Bülow, der i årene 1843-1859 havde været ansat som strandtoldassistent i Hanstholm.

2 dage senere var der stabelafløbning, og nybygningen fik ved dåben navnet "Christian". Nu var skibsskroget i vandet, men der gik godt et par måneder, før "Christian" var helt færdig til aflevering. Den 7. marts 1870 blev skibet færdigmålt og tonnagen beregnet således:

Kubikfod	Tons
Rummet under dækket ..9.889,82	107,98
Halvdæk agter.....575,96	6,29
Ruf agter664,79	7,26
Skibets total-drægtighed.....	121,53
minus godtgørelse for folkerum ifølge lov af 15. maj 1868.....	5,75
Drægtighed, som er afgiftspligtig	115,78

Det vil her være på sin plads lige at tilføje nogle få oplysninger om skibets bygningsmåde:

Forskibet Almindelig stævn med gallionsfigur i een krølle.

Agterskibet Flad hæk.

Antal master 2

Bygget på kravel af eg.

Ved afleveringen til ejerne udstedte Lambert Bonnesen et bilbrev (byggeattest), som skulle tjene som adkomst for disse. Bilbrevets ordlyd er anført i det følgende, og det ses af dokumentets indhold, hvorledes byggesummen er skaffet til veje, idet en række mænd fra Thisted og omegn her står anført med den andel i skibet, som de havde betalt for:

BILBREV

Undertegnede Lambert Bonnesen, Borger og Skibsbygmester i Staden Aalborg, bevidner herved, at jeg i Aarene 1869 og 1870 med mine underhavne

Skibstømmermænd har paa mit Skibsværft ved Nyhavn ganske af nye og sunde danske Egematerialier bygget skonnertskip "Christian" kaldet.

Dette Skibs Dimensioner i dansk Maal er:

Længden i Kjølen.....78 Fod 6 Tom

Længden over Stævnen..86 Fod

Breden over Midten.....21 Fod Paa yderkant af

Breden Forefter19 Fod 3 Tom Tømmeret.

Breden Agterefter20 Fod

Dyb paa ovennævnte trede Steder:

Midten.....9 Fod 4 Tom Fra overkant af

Forefter10 Fod 5 Tom Kjølen til over-

Agterefter9 Fod 8 Tom kant af Bjelken
i borde

Og da Eierne af bemeldte Skonnert nemlig:

Fuldmægtig C. Frederiksen..... for 1/8 Part

Skibsfører P .C. Jensen for 1/8 Part

Fuldmægtig C. Skibsted..... for 1/10 Part

Postfører L. Carstensen..... for 1/16 Part

Havnefoged J.P. Kløvborg for 1/20 Part

Gaardeier P. Overgaard..... for 1/16 Part

Grosserer C. Jacobsen..... for 1/20 Part

Consul I. C. Jørgensen..... for 1/32 Part

Kjøbmand P.L. Vestergaard..... for 1/40 Part

Sognefoged J. Mikkelsen..... for 1/16 Part

Gaardeier C. Frøkjær..... for 3/80 Part

Kjøbmand N. Andersen for 1/20 Part

Fuldmægtig C. Lomborg for 1/32 Part

Contorist L. Frost..... for 1/16 Part

Gaardeier L.C. Clemmensen..... for 1/32 Part

Slagter C.F.A. Ballhausen..... for 1/32 Part

Proprietær P. Hagensen..... for 1/16 Part

har til mig erlagt fyldestgørende Betaling for mit og mines Arbeide, saa udstedes dette Bilbrev under min Haand og Segl, Saavidt hjælper mig Gud og hans hellige Ord.

Aalborg d. 16. Marts 1870.

L. S.

L. Bonnesen.

Nu da bilbrevet forelå kunne fuldmægtig Frederiksen anmelde "Christian" til optagelse i skibsregistret, idet han herunder afgav en ejererklæring underskrevet af samtlige ejere af skibet, og da certifikatet herefter var blevet udstedt, var "Christian" klar til at stikke til søs.

Der gik et par år, hvor ejerforholdene var uændrede, men så kom der skred i handelen med skibsparter, hvilket fremgår af følgende:

Skødets dato	Sælger/køber	Anpartens størrelse	Købesum (rigsdaler)
1872: 1/11	Fuldm. N.C.F. Frederiksen til partikulier og skibsreder M.N. Schibbye	1/8	2.270
1872: 2/11	Købmand N. Andersen til M.N. Schibbye	1/20	900
1872: 2/11	Købm. P.L. Vestergaard til købm. N. Andersen	1/40	400
1872: 21/11	Fuldm. Chr. Skibsted til M.N. Schibbye	1/10	1.610
1872: 21/12	Gårdejer Niels Chr. Klemmensen, Korsø til fuldm. Skibsted	1/32	500
1872: 27/12	Fuldm. Kristjan Lassen Lomborg til C. Jacobsen	1/32	550
1873: 16/5	Kontorist Frost's dødsbo til købm. N. Andersen ved auktionsskøde	1/16	810
1873: 28/6	Købm. N. Andersen til Fuldm. L. Lomborg	1/40	425
1873: 2/7	Partikulier M.N. Schibbye til havnefoged J.P. Kløvborg	1/16	1.000
1873: 5/7	Fuldm. Skibsted til fuldm. Lomborg	1/32	500

Og fordelingen af anparterne i skibet var herefter:

Skibsfører P. Jensen.....	1/8	20/160
Grosserer C. Jacobsen	1/20+1/32	13/160
Købmand N. Andersen.....	1/16	10/160
Postfører L. Carstensen.....	1/16	10/160
Konsul I.C. Jørgensen.....	1/32	5/160
Fuldmægtig K.L. Lomborg.....	1/32+1/40	9/160
Havnefoged J.P. Kløvborg.....	1/20+1/16	18/160
Slagter C.F.A. Ballhausen.....	1/32	5/160
Gårdejer P. Overgaard	1/16	10/160
Sognefoged J. Mikkelsen.....	1/16	10/160
Proprietær P. Hagensen.....	1/16	10/160
Gårdejer C. Frøkjær.....	3/80	6/160
Partikulier M.N. Schibbye.....	1/8+1/20+	
	1/10+1/16	34/160
I alt		160/160

Men lad os vende tilbage til skibet. Hvad ved vi i dag om dets rejser?

Det fremgår af de tidligere nævnte skøder, at "Christian" den 1. november 1872 var på rejse fra England til Vordingborg, og den 21. samme måned beliggende i Vordingborg, den 21. december 1872 i England, og endvidere den 28. juni 1873 på rejse til Finland.

"Christian" kom imidlertid kun sjældent på besøg i sin hjemhavn. En gennemgang af de gamle mønstringsprotokoller på toldkamret i Thisted viser således, at skibet kun har mønstret mandskab 3 gange her. Første gang er i november 1871, da skibet vender hjem fra

en Hollandsrejse og den 10. afmønstrer hele sit mandskab bestående af:

Styrmand, Anders Lauritz Nielsen, født i Randers 1841, matros, Niels Peter Carl Nielsen, født i Holbæk 1850, letmatros, Nicolai Marinus Christensen, født i Hals 1850 og kok, Anthon Christensen Henrich Aasted, født i Løgstrup 1853, hvorefter "Chrisrian" - som det var almindeligt dengang blev lagt op for vinteren.

Alt får jo en ende, og det fik vinteren også. Den 28. februar 1872 mønstres der en besætning for årets togter. Desværre er den gamle mønstringsprotokol beskadiget netop på det sted, hvor indførselserne om "Chrisrian" findes, men der kan dog ses, at Anders Lauritz Nielsen igen mønstrer ud som styrmand, og at hans hyre er 28 rigsdaler, månedlig. Matrosens navn kan ikke læses, men hyren er for hans vedkommende 17 rigsdaler. Da alt er klar, lægger "Chrisrian" fra kaj den 29. februar 1872 på rejse til Sverige i ballast.

Skal vi vide yderligere om skibets rejser, må vi ty til de oplysninger derom, som Thisted Amtsavis bragte med mellemrum, men som var så detaljerede, at de kan give et billede - omend ufuldstændigt af "Christian"s vej over havene.

Den 4. oktober 1873 melder et telegram således, at skibet efter 13 dages lykkelig rejse fra Afrika er ankommet til Falmouth. Denne havn i den engelske kanal, var i sejlskibstiden meget benyttet af skibe, som kom med laster fra så at sige hele verden til europæiske havne. Her modtog de ordre om, hvor lasterne skulle losses - i engelske, tyske, franske havne etc.

Snart er "Christian" igen i Afrika - i Larache i Marokko for at laste, og den 16. februar 1874 når skibet efter 20 dages rejse til Antwerpen.

Samme sommer er "Christian" i saltfart fra St. Ybes i Portugal, og på 32 dage når skibet til Frederikshavn med sin last for ordre. Destinationen bliver Aalborg, og efter endt losning her, står "Christian" og en anden Thistedskonnert "Nicoline" Hals ud den 27. juni 1874 med kurs mod St. Petersborg, hvortil skibene ankommer den 7. juli. Herfra går turen til Amsterdam - formentlig med en last korn, og "Christian" er fremme søndag den 23. august 1874.

Så gik turen nordpå. Fra Amsterdam får skibet en last stykgods til Trondhjem med ankomst hertil den 26. september 1874. Nu er der et slip i nyhederne om skibets færden, men man kan med nogen rimelighed formode, at "Christian" fra Trondhjem er gået op i Hvidehavet til Arkangelsk, idet det på den tid var almindeligt, at skibene fik laster til nordnorske havne, når de skulle op og laste i de russiske havne Onega eller Arkangelsk ved Hvidehavet.

Vi springer lidt i tiden til den 24. juli 1875, på hvilket tidspunkt "Christian" ankommer til London fra St. Petersborg. Desværre indeholder avisernes omtale af "Christian"s rejser ingen oplysninger om lasterne, men farten mellem England og Rusland bestod almindeligvis dengang af kul eller stykgods fra England og korn eller tømmer fra Rusland.

Farten går videre. Den 28. august 1875 på Bornholm - i Allinge fra Burnt Island i Skotland. Den 17. september 1875 i Gl. Karleby, og på rejsen herfra til Yarmouth

anløbes København. På grund af en heftig storm varede det imidlertid 3 dage før kaptajn Jensen kunne få forbindelse med land og afsende et telegram til rederiet i Thisted. Da vejret blev bedre, gik turen videre mod bestemmelsesstedet Yarmouth, som nåedes den 24. oktober 1875. Hvilken last på denne tur? Man gætter næppe forkert, når man siger træ.

Grosserer Chr. Jacobsen, Thisted, kendt som "Kræn Skude" og J. P. Jacobsens far.

Den 12. december 1875 er "Christian" igen i Sverige, og denne gang i Helsingborg efter en stormfuld rejse på 23 dage. Nogle måneder senere er "Christian" på varmere himmelstrøg - i Larache for at laste. På denne plads ved Marokkos Atlanterhavskyst måtte skibene, som f.eks. også ved Rio Grande do Sul i Sydamerika, passere en barre, der højst tillod et dybgående af 11 fod. Derfor måtte større skibe indtage en del af lasten inde ved Larache og derefter laste færdig uden for barren, idet lasten - korn, bønner, uld eller ben - blev lægget ud til skibene. Denne begrænsning ramte dog ikke skibe af "Christian"s størrelse.

Den 24. april 1876 var "Christian" fremme i Falmouth for at modtage ordre om destinationshavn for lasten. Næste

omtale af skibet beretter, at "Christian" er ankommet til London den 24. maj 1876 efter at have været ude i hårdt vejr, der havde medført skader på sejl og ankre, hvilket tyder på, at kaptajn Jensen har ankre op ved den engelske kyst for at ride stormen af.

Nu går turen op i Hvidehavet, idet "Christian" sluttes for en rejse til Arkangelsk, hvorfra skibet den 17. august 1876 er tilbage i Wick i Skotland. Rejsen fra Arkangelsk hertil har varet 32 dage. Lasten er utvivlsomt korn bestemt til Lybster i Skotland, hvorfra skibet går videre til Stettin med ankomst her den 19. september.

Næste position, der meldes, er London med ankomst her den 23. november 1876, idet der meldes alt vel. Nu er "Christian"s timeglas imidlertid ved at rinde ud. Den 9. december 1876 forlader skibet London med en ladning bestående af 163 tons palmekærner bestemt til Århus.

I Nordsøen bliver "Christian" overrasket af en af de hyppige vinterstorme, og denne kan skibet ikke klare, for det når aldrig frem til sit bestemmelsessted, og der høres aldrig noget til skibet eller dets mandskab.

Det var en frygtelig ulykke, der med normal besætning ombord, har kostet 5 menneskeliv, men desværre var det ikke det eneste forlis, der ramte Thisted's handelsflåde, idet galeasen "Cecilie" af Thisted, drægtig 78,88 tons, ført af kaptajn H. Jensen også forsvandt i Nordsøen under den samme storm.

I maj måned 1877, da der stadig intet var hørt til skib eller mandskab, måtte købmand N. Andersen som korresponderende reder for "Christian" varetage sin sidste pligt over for skibsregistreringsmyndighederne og anmelde skibets forlis med anmodning om, at "Christian" måtte blive slettet af skibsregistret. Denne anmeldelse blev afgivet til registreringskontoret (toldkamret) i Thisted, og det fremgår af anmeldelsen, at 137/160-andele af skibet var forsikret for 20.550 kr.

Den 2. juni 1877 slettedes både "Christian" og "Cecilie" af det danske skibsregister og Thisted-flåden havde mistet to af sine kendte skibe.

Kilder:

1. Skibets ældre papirer i arkivet på distriktstoldkamret i Thisted.
2. Thisted Amtsavis, årgangene 1870 til 1877.
3. Thisted mønstringskontors protokoller: 1851-1874 og 1874-1883 (arkivet på Thisted distriktstoldkammer).

(Kilde: Historisk Årbog for Thy, Mors og V. Hanherred 1979, side 61-68).